

YEŞİLÇAM DEDİKLERİ TÜRKİYE

Vedat Türkali

Öykü

Refik babası Zühtü Bey ve kız kardeşi Seniye ile yaşayan bir gençtir. Sinema sektöründe çalışmaktadır. Henüz sınırlı bir çevre tarafından tanınan, aslen rejisör olmak isteyen biridir. Babası Zühtü Bey eczacıdır, eşinden ayrılmıştır. Oğlu Refik ile araları hiçbir zaman iyi olmamıştır. Refik'in yaptığı işleri küçümser, kendisi gibi eczacı olmasını ister. Kızı Seniye'nin ise gençliğinde eczanesinde çalışan bir kalfa ile olan flörtünü oldukça büyütmüş, bu olay akabinde kızına kötü davranmaya başlamıştır. Zühtü Bey'in ailesinde aile bağları kopuktur. Aile içi ilişkiler saygı ve sevgi temeline dayanmaz.

Gündüz; eski bir siyasi suçludur. Karısı Feriha ile aynı görüştedir. Yokluk ve sıkıntı yıllarında çocukları bakımsız düşmüş, tedavi eksikliği ve imkansızlıklar neticesinde hayatını kaybetmiştir. Bu çetin olaylardan sonra karı – kocanın ilişkileri bozulur. Ayrırlar. Gündüz bir süre tutukevinde kalır. Özgürlüğüne kavuştuktan sonra İstanbul'da Rum birkadının evine pansiyoner olarak yerleşir. Hayatını çeviriler ve yazarlıkla kazanmaya başlar.

Refik ve Gündüz senaryosunu Gündüz'ün yazacağı bir sinema filmi üzerinde çalışmaya başlarlar. Yeşilçam dünyası, ilişkiler tamamıyla zorludur. Ülkenin içinde bulunduğu siyasi ve ekonomik düzensizlikten Yeşilçam'da fazlasıyla payını almıştır. Ülkede "güven" duygusu oldukça zayıftır. İlişkiler saygı ve sevgiden ziyade çıkar ve samimiyetsizlik üzerine kuruludur. Diğer taraftan Zühtü Bey'in dahili olduğu eczacılık ve ilaç endüstrisi de zorlu günler yaşamaktadır. İç ve dış politik oyunlar ilaç muhteviyatını etkilemiştir.

Romandaki karakterlerin en zayıf olduğu konu duygusal ilişkilerdir. Gündüz; hem komşu, hem de iki yakın dost olan Seniye ve Pervin ile aynı anda gizli münasebet halindedir. Ayrıca eski karısı Feriha hala içinde vardır. Refik'in de sayısız ilişkisi vardır. Yasak aşklar tüm karakterler için caziptir.

Zaman içinde Zühtü Bey ağır bir hastalık geçirir. Hastalandığında O'na bakmak için eski emektarları Makbuş gelir. Bu esnada Seniye fakülteyi bitirip avukat olmuştur. Bir yandan kendi işiyle ilgilenir, diğer taraftan sendikada çalışmaya başlar. Enteresan bir şekilde de Zühtü Bey'in eczanesi bombalanır. Seniye çevresindeki çarpık ilişkileri ve ihanetleri duyunca evlenip uzaklaşır. Refik ve Gündüz'ün senaryosu sansüre takılır, suçlanırlar. Gündüz'e tekrar cezaevi yolu görünür.

Tema

Sinema Sanatı ve Yaşanılan Zorluklar Sinema sanatı hayatın ve siyasi panoramanın bir kesitidir. Ülkenin içinde bulunduğu durumu açıklıkla ortaya koyar ve ülkenin durumundan ekonomik ve yapısal olarak direkt etkilenir. Aktörler esasen halkın yansıması, aktörlerin karşılaştığı güçlükler ülkenin durumudur.

Kişiler

Refik Babasının tüm ısrarlarına rağmen babası gibi eczacı olmak istememiş, gönül verdiği Yeşilçam'da çalışan bir adamdır. Henüz sınırlı sayıda bir çevre tarafından tanınan bir aktördür. Gelecek hayatı için arzu ettiği aktörlüğün yanısıra rejisörlüktür. Aile ilişkileri kopuk bir karakterdir.

Gündüz Geçmiş siyasi yaşamından dolayı bir dönem tutukevinde kalmış, daha sonar aktif politikadan uzaklaşarak kabuğuna çekilmiş bir yazardır. Yahudi bir kadının evinde pansiyoner olarak tek başına yaşamaktadır. Refik ve Yeşilçam bir süre sonra hayatını değiştirmesine sebep olmuştur. Çok sayıda kadınla ilişkisi vardır. Geçmişinde yaşadığı evliliğin ve kaybettiği çocuğunun duygusal travması içindedir.

Zühtü Bey Refik ve Seniye'nin babasıdır. Eşinin ihaneti nedeniyle evlilikleri boşanmayla sonuçlanmıştır. Çocuklarıyla yaşamasına rağmen aile bağları kopuk bir adamdır. Kızına oldukça kaba ve kırıcı davranır ama esasen oğlunu da sevmez ve beğenmez. Zamanının çoğunu eczanesinde geçirir.

Seniye Refik'in kız kardeşi, Zühtü Bey'in kızıdır. Hukuk tahsili almaktadır. Çalışkan, fedakar fakat saf tabiatlı bir kızdır. Ağabeyi ve babasını için kendince çabalar, ne var ki onlar tarafından adam yerine konmaz, aşağılanır. Küçük yaşta eczanelerinde çalışan bir kalfa ile flört etmesi duyulmuş, bu olay kızın sürekli ailesi tarafından küçük görülmesine neden olmuştur.

Mefharet Hanım Zühtü Bey'in eski eşi, Refik ve Seniye'nin anneleridir. Eşini aldattığı için ayrılmışlardır. Çocuklarını çok seven bir anne izlenimi verir fakat İstanbul dışında Ankara'da yeni eşiyile ikamet eder. Ekonomik düzeyi iyidir.

Pervin Seniyelerin alt kat kiracılarıdır. Annesi ile yaşar, fakat bir süre sonra annesi vefat eder. En yakın dostu ve arkadaşı Seniye'dir. Pervin çocuk yaşta zorla evlendirilmiş, fakat şiddet görünce ayrılıp kendisine ve annesine İstanbul'da yeni bir hayat kurmuştur. Bir doktorun yanında çalışır. Tahsili azdır, fakat akıllı ve becerikli bir kadındır.

Feriha Gündüz'ün eski eşidir. Çocuklarını kaybetmeleri ve yaşadıkları siyasi zorluklar evliliklerini yıpratmış ve ayrılmışlardır. Bir komiser ile evlidir.

Mine Gündüz ve Feriha'nın ölen çocuklarıdır. Ekonomik zorluklardan ötürü çocuk bakımsız kalır, tedavide ettirecek güçleri olmadığından vefat eder.

Narin Ceylan Yeşilçam'da şöhretli bir artisttir. Rahat bir yaşantısı vardır. Refik ile de bir dönem ilişkileri olur.

Lena Zühtü Bey'in seneler sonra karşılaştığı eski sevgilisi.

Saffet Duran Yeşilçam'da film yapımcısıdır. Yazıhanesi film endüstrisi ile uğraşanların buluşma yeri olmuştur. İlk tanıştıklarında Refik'e güvenilir bir yapımcı izlenimi vermiştir. Fakat, O da bu işin tüm entrikalarını bilen uyanık bir adamdır.

Emine Fuat'ın nişanlısıdır. Gizlice başka erkeklerle ilişkisi olur.

Komiser Atıl Feriha'nın kocasıdır.

Makbuş Zühtü'lerin evin emektarıdır. Zühtü Bey'e karşı içtenice bir yakınlık besler. Son dönemlerde hastalanır.

Temel Refiklerin arkadaşı filmcidir. İntihar teşebbüsünde bulunur.

Şahin Uyanık tabiatlı oyuncu olmak isteyen bir gençtir.

Fuat Zühtü Bey'in eczanedeki yardımcısı.

Salih Gündüz'ün siyasi arkadaşı.

Hacer Salih'in eşi. Kırsal bölgede yetişmiş dangıl dungul bir kadındır fakat akıllıdır.

ANA KARAKTERLER

Refik - Açık

Karakter Refik oldukça ters karakterli, sinirli bir adamdır. Özellikle babası Zühtü Bey'in kendisinden beklediği her şeye karşı inat eder, kendi istikbali için parlak fikirlere dahi karşı çıkardı. "yeni" düşüncesine karşı önyargılı bir karakterdi. Henüz her kesim tarafından tanınmayan bir aktör olmasına rağmen, kendisini olduğundan yüksekte görür, egolu hareketler sergilerdi.

Aktiviteler Refik'in senaryo çalışmaları dışındaki zamanın çoğu evinde geçerdi. Kitap okumaktan hoşlanırdı. Özellikle, kendi camiasından insanların bulunduğu klüplere gider sosyalleşirdi.

ÖRNEK ANILAR

İnatçı Refik Yeşilçam dünyasında sadece sınırlı bir çevre ile tanınan bir aktördü. Yeni bir projede rol almak ve hayran kitlesini arttırmak kendi kariyeri açısından oldukça önemli, esasında gerekliydi. Ancak, Refik inatçı bir karakterdi. Gelen her rolü beğenmez, işi getiren rejisörler ile içtenice sürtüşme yaşar ve gereksizce inat ederdi. “Gitmeyeceğim, dedi. O herifle çalışmam ben. Kabadayıcı davranmanın tadıyla biraz daha yaslandı duvara. Cepte para da yok. Olsun.” Refik inatçı tavrında ısrarlıydı çalışması için diretenlere tavrını sürdürürdü. “Gitmem Ağbi, dedi. Çalışmam o manyakla ben.”

Önyargılı/Çekingen Refik yeni olan her şeye karşı önyargılı ve çekingen bir tavır sergiliyordu. O, bu durumu Yeşilçam’da çalışmasına, iş hayatına ilk Yeşilçam’da başlamasına bağlasa da esasen kendi karakterinin özelliği idi. “Yeşilçamcıyız!.. Yeşilçam’a ilk girdiği yıllarda önyargılarının getirdiği çekingenliği üstünden atamadı uzun süre”

Sinirli/ Ters Refik’in karşısındaki kişilere olan cevapları ve konuşmaları genellikle sinirli ve tersti. Özellikle bu üslubundan en çok payını kız kardeşi Seniye alıyordu. Seniye’nin içtenlikle sorduğu “çıkıyor musun ağbi?” sorusuna bile hiddetleniyor, “Delî eder bu geri zekalı” gibi sözleri içinden geçiriyordu.

Egolu Refik çevresindeki herkese karşı egolu, snob bir tavır takınıyordu. İnsanlara üstten bakmak Refik’i içten içi keyiflendiriyordu. “Yalnız Şahin’e değil, Gündüz’e de daha yukardan bakabiliyordu sanki.”

Bağımsız Refik akranları gibi belli bir yaşa geldiğinde, evlenip çoluk çocuğa katılma düşüncesinden oldukça uzaktı. O, bir insanla hayat boyu yaşamının güç olduğunu düşünen bağımsız karakterli bir adamdı. “Evlenmek de iyi bir bok değil aslında. Evlenip de bir yere varanı gördük mü? Çıkamaz sokak. Gene de evleniyor herkes. Ben de bir gün... Ola ki biriyle... Hiçbir zaman... Büyük konuşma oğlum!”

Seniye – Açık

Karakter Seniye oldukça çalışkan, ailesine karşı çok cefakar ve fedakar bir kızdı. Ağabeyi ve babası tarafından sevilmemesine rağmen onlar için elinden gelenin en iyisini yapmak için çaba gösterirdi. Çoğu zaman biraz da onlara yaranabilmek için ısrarcı tavırda olurdu. Genelde Seniye saf karakteri ile bilinirdi.

Aktiviteler Seniye’nin hayatı genellikle hukuki işlerle geçirdi. Evde olduğu zamanlarda rutin ev işlerini yapardı. Hayatında en yakın dostu aynı zamanda alt kat kiracıları olan Pervin’di. Pervin ile sohbet etmekten mutlu olur, kendini duygusal olarak sadece O’na yakın hissederdi. Siyasi faaliyetlere de gizliden gizliye katılırdı.

ÖRNEK ANILAR

İsrarcı/ Fedakar Seniye daima ağabeyi ve babası tarafından adam yerine konmayan, sevilmeyen ve beğenilmeyen bir aile ferdiydi. Esasında Seniye zor bir tahsil görmüş, hukuk eğitimini başarıyla tamamlamış ve annelerinin olmadığı evlerinin her türlü işini yapan, ailenin erkeklerinin daha iyi koşullarda yaşamaları için uğraşan bir karakterdi. Babası ve ağabeyi Refik tarafından sevilme, belki de onlara yaranabilmek için ısrarcı bir tavır sergilerdi. “Aslında Seniye dalkavukluğa varan bir yakınlık gösterirdi ağbisine.”

Saf Seniye her ne kadar iyi bir tahsil almış, yaşına göre hayli güngörmüş bir kız olmasına rağmen son derece saftı. Özellikle Gündüz, Seniye’nin bu haline şaşırıyordu. “Pervin olmasa mıydı? Bu kız gerçekten saf!...”

Fedakar/ İyiniyetli Seniye babasının ve ağabeyi Refik’in kendisini sevmediğini, belki de insan yerine dahi koymadıklarını artık gayet iyi algılamıştı. Gene de, O ailesi için elinden gelenin en iyisini yapmaya çalışırdı. “Babam benimle konuşmaz genellikle. Ağbim de... O da bir şey demiyor... Bir iki sövüp saydı babama; o kadar... Ağbim beni sevmez.”

Çalışkan Seniye’nin çok yoğun bir hayat düzeni vardı. Evde annesi olmadığı için evlerinin tüm işlerini üstlenmişti, hukuk eğitimi oldukça ağırdı aynı zamanda Seniye siyasi faaliyetlerinden vaz geçmez,

sendika ve aktivetelerde yoğun olarak çalışırdı. Ancak, Seniye hayat düzeninin böyle olmasından oldukça memnundu, çünkü O, oldukça çalışkan, hayatını dolu dolu geçirmek isteyen bir kadındı.

Gündüz – Açık

Karakter Gündüz üniversite tahsilini yarıda bırakmış, siyasal olaylara fazlaca bulaşmış bir adamdı. Uzun tutukevi yıllarından sonar İstanbul'da yabancı bir kadının evinde pansiyoner olarak kalıyordu. Genel olarak duygusal tabiatının etkisi ile hayata karşı yaralanmış bir adamdı. Eski eşinden severek ayrılmıştı fakat çapkın karakteri devam ediyordu. Dünyayı, insanları mütemadiyen gerçekçi bir bakış açısıyla gözlemler, çıkarımlar yapardı. "Yeniye" daima açıktı, geleceğini geçmişine esir etmez, çevresini de aydınlatmaya çalışırdı.

Aktiviteler Gazete yazarlığı ve çeviriler Gündüz'ün hayatını oldukça dolduruyordu. Kadın arkadaşlarıyla vakit geçirmekten hoşlanır, dost ve ahbablarına vakit ayırırdı. Yeni senaryolar Refik ile arkadaşlığını ilerlettikten sonar epeyce zamanını almaya başladı.

ÖRNEK ANILAR

Gerçekçi Gündüz'ün karakteri mütemadiyen gözlem altında tutuluyordu, hatta O'nun karamsar bir kimse olduğu bile düşünülüyordu. Gündüz ise " Ne karamsarı, ne iyimser. Gerçekçi olmaya çalışıyorum." Sözleriyle karakterini açıklamaya çalışıyordu.

Çapkın Gündüz'ün hayatında sayısız kadın vardı. İlk evliliğinden olan derin izleri oldukça geç iyileştirebilmişti, belki de çok sayıda ilişki yaşayarak eski eşini unutmaya çalışıyordu. Aynı anda hem Seniye'yi hem de Seniye'nin komşusu ve yakın dostu Pervin'i idare ediyordu.

Yenilikçi/ Aydın Gündüz geçmiş ve geleceğin çizgisini iyi ayırmayı bilen, geçmiş zamanda olanları, gelecekle mukayese etmeyen bir adamdı. Geçmiş geleceği daha iyi anlamak için bir araç olarak kullanır, yeniliği ve günceli hızlıca kabul ederdi. Bu görüşünü çevresine de kabul ettirmek için gayret sarf ederdi. " Ama bazı kurallarda hiç değilse şöyle bir kımıldatmak, silkelemek görevimiz değil mi, sanatçılar olarak? Yoksa kalıpları yinele dur!.."

Gözlemci Gündüz'ün hayata ve çevresindeki insanlara bakışı derin gözlemlerine dayanıyordu. Herkesi içten içe analiz ediyor genel ve özel çıkarımlar yapıyordu. "Dönmeler koyu sofuyoluyorlarmış. Biz Anadolu kentlerinden gelenler de İstanbul'a daha mı tutkun oluyoruz ne"

Güvensiz Yaşadığı zorluklar, insanların belirsiz ve menfaatçi tutumları Gündüz'ü güvensiz bir karakter haline getirmişti. Kadın – erkek ilişkileri üzerinde genel çıkarımlar yapıyordu ancak bu durum güvensizliğini arttırıyordu. "İyice kirlenmeye başladı içim. İnsanlara güvensizliğim, asıl karanlığım bu benim. Böyle bir toplumda nesine güvenilir insanların?.. İstersen güven de zokayı yuttursunlar. Herkes içini örtüp gizleyerek sözcükleri bulup kullanma çabasında. Yüreğini açmak alıkların işi."

Duyarlı Gündüz, dünyaya, yaşama, hayatın gelecek nesilleri için duyarlı bir adamdı. Kendini geleceğe karşı sorumlu hissedirdi. " Bütün pisliliği ile karanlığa sinmiş Haliç düşlere kaynaklık ediyor gene de. Uzaklarda dolaşan bir iki teknenin, suları çizen fenerlerini islemekle nereye varacaksınız ki? Leşlerle dolu, kokuşmuş, katran gibi bir sıvı yığını şu alttaki slar. Çoğu yerde burnunu tıkamadan geçemezsin. Ama güzel işte, gene de güzel... Yaşamı da istedikleri kadar pisletsinler, o da böyle. Haliç'i temizlemekle yükümlüüz... Yaşamı da... Bu aşşağılık insanoğlu kendini kendinden kurtaracak kadar güçlü olmasaydı neylerdik?"

Zühtü - Açık

Karakter Zühtü Bey özellikle aile fertlerine karşı oldukça ters tavırları olan, karşısındaki insanları kırmaktan çekinmeyen bir adamdı. Bu sebepten solayı aile üyeleri kendisinden çekinirdi. Ancak, sinirli olduğu vakitlerde herkese ölçsüz küfürler ederdi. Zühtü Bey'in inatçı tabiatı her durumda ortaya çıkardı. Kendi aklına yatmayan bir konu olduğunda kimseyi dinlemez, dik ve geri kafalı hareketederdi. Herkese kuşku ile yaklaşırdı, hatta bazı insanları takip ettiği veya ettirdiği bile olmuştu. Zühtü Bey'in karakterinde en olumlu olduğu özelliği ise mesleğine gösterdiği özendi.

Aktiviteler Zühtü Bey'in gününün büyük kısmı eczanesinde, işi ile meşgul olarak geçirdi. Eczaneden çıktığı zamanları kadın arkadaşlarıyla ve ahbablarıyla sohbet ederek, yemekli davetlere katılarak değerlendirirdi.

ÖRNEK ANILAR

İnatçı / Dikkafalı Zühtü Bey için önemli olan sadece kendi kafasında kurduğu doğrulardı. Hiçbir şekilde aklına ilk başta yatmayan bir mesele için detaylı düşünmez, sebepsizce inat ederdi. Çevresi de çoğunlukla Zühtü Bey'in bu karakter özelliğini eleştirirdi. "Zühtü Bey arkadaşındaymış. Başladı herif! Bir kriz daha götürür. Böyle inatçı burnunun doğrusuna giden adam..."

Küfürbaz Zühtü Bey, iyi bir tahsil almış, hayatı boyunca kalburüstü ortamların bir parçası olmuş bir adam olmasına rağmen argo sözcükleri lügatından eksiz etmez, çevresindeki insanların hicap duymalarına neden olacak kadar küfür ederdi. Özellikle oğlu Refik'i eleştirdiği zamanlarda acımasızca çok ağır kelimeler kullanırdı. "Zaten bu it bekliyor kurt gibi, dedi, Refik'i göstererek. Yeşilçam'ın puşt, pezevenkleriyle iş yapar...."

Kuşkucu Zühtü Bey'in güven duygusu zayıftı, O hayatında olan veya hayatına bir şekilde zamanında girmiş olan insanlarla ilgili kafasında senaryolar yazar, derin şüphe duyardı. "Mefharet gibi kumaş mağazasında tezgahtara bile göz süzen türünden değildi. Mefharet'in birileriyle gerçekten ilişkisi olduğundan kuşkusu vardı Zühtü Bey'in. İzledi, izletti; yakalayamadı."

Geri Kafalı/ İnatçı Zühtü Bey,, her ne kadar rahat ve kendi çıkarlarına istinaden yaşayan bir adam olsa da esasen geri kafalı bir karakterdi. Bir dönem ilişkisi olan gayrimüslim bir kadının din değiştirmeyi istememesini kafasında büyütmüş, geri kafalı ve inatçı bir yaklaşımla O'ndan ayrılmıştı. " Lena'ya, Elena Mavridis'e, erkeğinin dorukta dolaştığı dönemde, en ateşli yıllarını vermişti. Evlenecekti bile Lemana deriz olur biter. Müslüman olmaya yanaşmaması çıldırtmıştı Zühtü Bey'i. Ağzından nasılsa, biraz da söz olsun diye çıkan koşula Lena'nın gösterdiği tepkiyi, direnci bağışlayamamıştı bir türlü."

Ters Zühtü Bey'in çevresindeki insanlara karşı iletişimi daima tersti. Kendisinin iyiliği için yapılan tekliflere dahi, son derece ters cevaplar verir, insanları sebepsiz yere kırmaktan çekinmezdi. "Kapı açıldı, yavaşça Makbuş girdi. Yaklaştı Zühtü Bey'e. 'Tepsi köftesi yapayım mı? Dedi. Yoksa ızgarada...' Birden patladı Zühtü Bey, 'İstersen oturağa koy da pişir!.. Çık be kadın! İki kişi konuşurken zop diye grime odaya birdaha... Çattık be!..'"

Vazifşinas Zühtü Bey'in en hassas olduğu konu mesleği olan eczacılıktı. O'nu en çok sinirlendiren bir hastanın beklediği ilacın depodan gecikerek gelmesiydi. Özellikle, eczacılık mesleğinin yaşadığı dönemde artık hazır ilaç düzenine mahkum olmasından hoşlanmıyordu. O, hastanın doktor tarafından belirlenmiş reçetesine istinaden havan ile ilacı terkip etmeye alışmıştı. Hazır ilaçlara güvenemiyor, aldığı düzende vazifesini daha mükemmel yapabileceğine inanıyordu.